អង្គការខ្មែរដើម្បីការអប់រំ

Khmer NGO for Education

ហេតុអ្វីបានជា KHEN ត្រូវការការផ្លាស់ប្តូរអាកាសធាតុនៅក្នុងការងាររបស់ខ្លួន

ហេតុអ្វីបានជាកុមារ?

វិបត្តិអាកាសធាតុ គឺជាវិបត្តិសិទ្ធិកុមារ (Unicef)

នៅឆ្នាំ 2021 32.2% នៃប្រជាជនកម្ពុជាមានអាយុក្រោម 15 ឆ្នាំ។

នៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់នៃភាពងាយរងគ្រោះរបស់កុមារចំពោះបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ កុមារកម្ពុជាស្ថិតនៅលេខរៀងទី ៤៦ ក្នុងចំណោម ១៦៣ ប្រទេស និងតំបន់។ នេះមានន័យថាបញ្ហាគឺអាក្រក់ ប៉ុន្តែនៅតែមានពេលវេលាដើម្បីអប់រំកុមារ ដូច្នេះពួកគេកាន់តែយល់ដឹងពីបរិស្ថានក្នុងនាមជាមនុស្សពេញវ័យ។

យើងដឹងថា ការបង្រៀនកុមារឱ្យមានទម្លាប់ និងអាកប្បកិរិយាល្អ (ការអប់រំ និងការយល់ដឹង) មិនត្រឹមតែមានឥទ្ធិពលវិជ្ជមានលើជីវិត និងឱកាសរបស់ពួកគេប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែកុមារក៏ត្រឡប់ទៅផ្ទះពីសាលារៀន ហើយប្រាប់គ្រួសារនិងសហគមន៍របស់ពួកគេអំពីការអនុវត្តល្អផងដែរ។ ប្រសិនបើកុមាររៀនពីរបៀបថែរក្សាបរិស្ថានរបស់ពួកគេ ពួកគេនឹងមានឥទ្ធិពលលើអ្នកដទៃឥឡូវនេះ និងនាពេលអនាគត។

រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានធ្វើការប្តេជ្ញាចិត្តមួយចំនួន (Nationally Determined Commitments: NDC) ទៅកាន់សហគមន៍អន្តរជាតិ ដើម្បីរួមចំណែកកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់នៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ផែនការនេះត្រូវបានបង្ហាញដោយរាជរដ្ឋាភិបាល RGC នៅ សន្និបាទស្តីពីអាកាសធាតុ ឬហៅថា COP (សន្និសីទពិភពលោកនៅឆ្នាំ 2021) ។ វារួមបញ្ចូលទាំងវិធានការជាក់លាក់ដែលត្រូវអនុវត្តដោយក្រសួងអប់រំ យុវជននិងកីឡា ដើម្បីរួមបញ្ចូលការអប់រំអំពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុនៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សានិងផ្តោតលើយុវជន។ ឧទាហរណ៍:

- អគារសិក្សា៖ គួរតែជា

ក) ការសន្សំថាមពល

ខ) សំណង់មានកាបូនទាប

គ) ពង្រឹងសមត្ថភាពសាលា ដើម្បីទទួលសិស្សកាន់តែច្រើន

□ ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវកម្មវិធីសិក្សាដើម្បីរួមបញ្ចូលការប្រែប្រួលអាកាសធាតុនៅក្នុងការអប់រំផ្លូវការ និងក្រៅផ្លូវការ និងបណ្ណាល័យដើម្បីឱ្យសិស្សយល់ ហើយគ្រូត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលក្នុង៖

ក) ការកាត់បន្ថយការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ

ខ) ការដែលបំពុលដល់បរិយាកាស

គ) ជីវចម្រុះ

ឃ) ការអភិរក្សបរិស្ថាន

ង) អនុវត្ត ៥ យ៉ាង

ប្រសិនបើKHEN អាចជួយគ្រូបង្រៀននិងមន្ត្រីអប់រំខេត្ត បំពេញតាមការប្តេជ្ញាចិត្តទាំងនេះ តាមរយៈគម្រោងបរិស្ថាន នោះវានឹងមានលទ្ធផលវិជ្ជមានសម្រាប់កុមារ។

តើយើងដឹងអ្វីខ្លះអំពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុក្នុងខេត្តបាត់ដំបង?

ក្រុមសង្គមផ្សេងៗគ្នាជួបប្រទះនឹងភាពងាយរងគ្រោះនៃអាកាសធាតុខុសៗគ្នា ហើយស្ត្រី កុមារ ជនពិការ មនុស្សចាស់ និងក្រុមសង្គមដែលខ្វះខាតផ្សេងទៀត ច្រើនតែរងការវាយប្រហារខ្លាំងជាង។

បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា និងខេត្តបាត់ដំបង ជាពិសេសដោយសារការប្រែប្រួលអាកាសធាតុគឺ៖

□ ភាពមានទឹក (ភាពគ្រោះរាំងស្ងួត ឬទឹកជំនន់)

បញ្ហាគឺថាមានទឹកតិចហើយវាមកតាមលំនាំផ្សេងៗគ្នា។ ជំនន់ទឹកភ្លៀងបាននឹងកំពុងថយចុះនៅក្នុងខេត្តភាគពាយ័ព្យនៃខេត្តបន្ទាយមានជ័យ បាត់ដំបង ឧត្តរមានជ័យ និងខេត្តសៀមរាប ដែលប្រជាជនភាគច្រើនពឹងផ្អែកលើកសិកម្មបែបប្រពៃណី ដែលងាយរងគ្រោះយ៉ាងខ្លាំងពីផលប៉ះពាល់នៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ពីមុនទឹកអាចហូរចេញពីទន្លេសាប ប៉ុន្តែរាល់ឆ្នាំកម្រិតធ្លាក់ចុះ(ដោយសារការប្រែប្រួលអាកាសធាតុនិងទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅទន្លេមេគង្គ)

□ ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ច និងការធ្វើចំណាកស្រុក

យើងដឹងថា គ្រួសារដែលបានជួបប្រទះការបាត់បង់ដំណាំ គ្រោះរាំងស្ងួត និងទឹកភ្លៀង ក្រីក្រ ទំនងជាមានសមាជិកគ្រួសារធ្វើចំណាកស្រុកនៅឆ្នាំបន្ទាប់ (នៅពេលដែលការរឹតបន្តឹង Covid ត្រូវបានលុបចោល)។ នេះនាំឱ្យមានការបែកបាក់ក្នុងគ្រួសារហើយមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់កុមារ។

□ **ការប្រើប្រាស់ផ្លាស្ទិកនៅកម្ពុជា៖**

ទន្លេមេគង្គគឺជាទន្លេមួយក្នុងចំណោមទន្លេដែលមានការបំពុលខ្លាំងបំផុតនៅលើពិភពលោក ដោយបានដឹកជញ្ជូនប្លាស្ទិកប្រមាណ 40 ពាន់តោនចូលទៅក្នុងមហាសមុទ្ររបស់ពិភពលោកជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

ប្រជាជនកម្ពុជាជាមធ្យមប្រើថង់ប្លាស្ទិកយ៉ាងតិច២.០០០ថង់ក្នុងមួយឆ្នាំ។

ស្ទើរតែពាក់កណ្តាលនៃផលិតផលផ្លាស្ទិចទាំងអស់ត្រូវបានបោះចោលបន្ទាប់ពីការប្រើប្រាស់តែម្តង ហើយត្រូវចំណាយពេលរហូតដល់ 1000 ឆ្នាំដើម្បីបំបែក។ វត្ថុធំៗ ដូចជាថង់ប្លាស្ទិក និងទុយោបឺត អាចធក់យក និងស្រេកឃ្លានជីវិតសត្វសមុទ្រ ខណៈដែលបំណែកតូចៗ (មីក្រូប្លាស្ទិក) អាចបណ្តាលឱ្យខូចថ្លើម បន្តពូជ និងក្រពះពោះវៀននៅក្នុងសត្វ។

យោងតាមកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNDP) 80 ភាគរយនៃសំរាមដែលបានរកឃើញនៅលើឆ្នេរសមុទ្រកម្ពុជាមានកាកសំណល់ប្លាស្ទិក។

តើរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមានបំណងធ្វើអ្វី?

ផែនការ **រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា** RGC គ្របដណ្តប់លើវិស័យជាច្រើន និងរួមមាន៖

□ **លើកកម្ពស់ការធ្វើផែនការ និងបច្ចេកវិទ្យាកាបូនទាប ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព។**
ឧទាហរណ៍ គម្រោងរបស់គណៈកម្មាធិការជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិរបស់ គ.ជ.អ.អ.

ក) ការកាត់បន្ថយការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ជាគម្រោងពិចារណាលើបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្មកាបូនទាប

ខ) ការកែលម្អវិធីសាស្ត្រគ្រប់គ្រងថ្មីនៅក្នុងប្រព័ន្ធកសិកម្ម

គ) គ.ជ.អ.អ.NCDD ក៏នឹងអនុវត្ត ESS, Gender, M&E រួមជាមួយនឹងសកម្មភាពអាកាសធាតុស្របតាមស្តង់ដារ GCF

ឃ) ណែនាំគម្រោងយុវជនបៃតងក្នុងក្រុងបាត់ដំបង

 ពង្រឹងសមត្ថភាព និងចំណេះដឹងសម្រាប់ការឆ្លើយតបនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (រួមបញ្ចូលក្នុងកម្មវិធីសិក្សា ៖ សូមមើលខាងលើ) និងលើកកម្ពស់ការការពារសង្គមដែលសម្របខ្លួន និងវិធីសាស្ត្រចូលរួមក្នុងការកាត់បន្ថយការបាត់បង់ និងការខូចខាតដោយសារការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ កុមារ និងយុវជនដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ ការអនុវត្ត ការត្រួតពិនិត្យ និងការអនុវត្តសកម្មភាពអាកាសធាតុនៅទូទាំងវិស័យ - ពួកគេចាំបាច់ត្រូវចូលរួមនៅថ្នាក់ជាតិ និងមូលដ្ឋាន ដើម្បីចូលរួមប្រកបដោយអត្ថន័យក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍គោលនយោបាយអាកាសធាតុ រួមទាំង NDC និង NAP ។ ពួកគេត្រូវតែផ្តល់សិទ្ធិអំណាច ដើម្បីអាចដើរតួជាអ្នកដឹកនាំជំនាន់ក្រោយ ទទួលបានការអប់រំស្តីពីការរួមចំណែកដែលបានកំណត់ជាតិដែលបានកំណត់ (NDC) បច្ចុប្បន្នភាពរបស់ប្រទេសកម្ពុជារបស់ពួកគេ។

 កំណត់វិធីថ្មីនៃការគ្រប់គ្រងកាកសំណល់

ដំណោះស្រាយ និងតម្រូវការជីវៈចម្រុះលើវិស័យឯកជន ដើម្បីកាត់បន្ថយកាកសំណល់ និងឡើងវិញបង្វិល(ប្រើឡើងវិញ) ឡើងវិញឱ្យបានច្រើនតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។

តើ KHEN អាចធ្វើអ្វីបានខ្លះអំពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ?

នៅពេលដែលដើមឈើដុះលូតលាស់ ពួកវាជួយបញ្ឈប់ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ដោយដកកាបូនឌីអុកស៊ីតចេញពីខ្យល់ រក្សាទុកកាបូននៅក្នុងដើមឈើ និងដី និងបញ្ចេញអុកស៊ីសែនទៅក្នុងបរិយាកាស។ ដើមឈើផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើន។ ការដាំដើមឈើគឺជាវិធីដ៏ល្អមួយដើម្បីចាប់ផ្តើមនិយាយអំពីបរិស្ថាន និងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។

គម្រោងដើមឈើនឹងជួយកុមារឱ្យយល់ពីបញ្ហាទឹក និងស្វែងរកដំណោះស្រាយក្នុងតំបន់ ឧ. ការប្រមូលផលទឹកភ្លៀង(មានទឹកភ្លៀងទៀងទាត់)

ការធានាថាសាលារៀន និងសហគមន៍ត្រូវបានសម្អាតកាកសំណល់ប្លាស្ទិក ហើយកុមារ និងមនុស្សពេញវ័យយល់ពីវដ្តនៃប្លាស្ទិក។